

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

4. Obiectionibus occurritur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

eiam contingentia cognoscuntur: vt scilicet, existentia absolute medijs speciebus ipsorum videant pro sua duratione, atque hanc esse posteriorem, ex negatione cognitionis existentie eorum pro nunc, & pro anterioribus durationibus, quam expeririunt, expertique sunt, euidenter euincant. Contra tamen: quia experientia illa cognitionis tempore anteriori de existentia futuri contingentis, nequit capi ab Angelo, qui toto antea tempo cognouit eius absolutam existentiam, cum potius expertus sit toto antea tempore eius absolutam existentiam cognouisse, si futuri existentia nouit: quare, nisi cognoscat positue eius pro nunc negationem absolutam, nequit ab experientia educere posteriorem existentiam, qua absolute futurum existit, atque nunc, seu anteriori duratione non existeret: ac proinde nec cognoscere et speciebus contingentis, & experientia illa futurum contingens, vt futurum. Mitto plura, quæ species has contingentis Angelis futurorum impugnant.

CERTAMEN IV.

Obiectionibus occurritur.

1. Quæ obieci contra prædictam fidem, & naturali ratione certam veritatem possunt, ad duo capita reducuntur. Primum est, ob aliquas bonorum Angelorum prædicationes veras, quas Scriptura sacra, tam antiqua, quam noua commemorat; atque ob alia demonum vaticinia vel per se, vel per suos vates, & fatidicos, cum in Scriptura sacra, tum hinc dignis gentium, imo & Patrum historici relata, quibus vere prædicationes à demonum plura futura contingencia fuisse probant euentus, vt constat ex prophetia Balaam num. 23. & 24. & ex prædicatione mortis Saulis 1. Regum 28. & ex pluribus Sybillarum vaticinijs, & bonis quidem Angelis constat ex scriptura eadem, eorumque ibi datis testimonijs eos Dei spiritui afflatos, & missos futura illa prædixisse: ac promitte non naturæ viribus; sed ex Dei voluntate, & reuelatione cuiusmodi futura prædixisse eorum, & Dei testimonio constat ex prophetia vtriusque Balaam memorata (sicet alias falsis demonum vates vaticinijs alijs fallere, ac fallerent iuxta S. Thom. 2.2. quæst. 172. art. 6. ad 1.) capite eum vtriusque sub init. dicitur, *Domine posuit spiritum in ore tuo*, Saulis mortem apud Pythonissam, si demon (vt vult Augustinus 2. ad Simplician. qu. 3.) Samuelis specie, & nomine prædixit, ita etiam prædixit, Verum Samuelis animam prædixisse ex Ecclesiæ 41. sine constat, ita enim de Samuele dicitur: *Dormiuit, & nonum fecit Regi suum vita sua*, & exaltauit vocem suam de terra in prophetia: idque enset Sanctus Thom. 2.2. quæst. 174. art. 5. ad 4. & ex multis Patribus, & ratione, Bellarminus tom. 1. lib. 2. controu. de purgatorio, cap. 6. Mart. Martinez 9. Hypothipos Reg. 2.1. Ruiz scilicet 9. num. 11. *Ex irruente in se spiritu Dei assumpta parabola ait*: Sybillas etiam, vel ex sacris literis, earumque relatione vel immediate Dei spiritui afflatas de Christo vera prædixisse concors Patrum sententia est, vt diximus controu. de Trinit. d. 1. & controu. 1. de Incarnat. d. 1. & sanè demones è Dei voluntate immediate, vel mediatè Angelis suggerentibus, sapè futura prædicere docent: Anasl. Nican. qu. 23. in Scriptura col. 2. August. in 2. ad Simplician. qu. 3. post mod. de Genes. ad liter. cap. 17. 4. de Trinit. cap. 17. Iustin. 1. Sentent. cap. 10. sub med. & Magister c. *Diximus autem 2. d. 7. ad cuius litteram S. Bonauentura*, & par. 2. dist. 1. quæst. 3. S. Thom. 1. par. qu. 46. art. 1. ad 4. & 2.2. qu. 172. art. 6. ad 1. Ruiz scilicet 9. num. 2. idem ex reuelatis à Deo in Scripturis pro tota Ecclesia, vel priuatim Sanctis aliquibus fidelibus sermonibus plura didicere, edicuntque etiam ex futuris, & mysterijs, quæ alijs, prædicant, ac tanquam oracula sua vendicunt, vt docet August. citato loco de Trinitate, & Magn. Anton. apud Adian. in eius vita post med.

2. De vatis vero demonum, qua talibus, deque ipsorum demonum oraculis futurorum contingentium quæ euentus vera esse probantur responderetur: multiplici ex capite non probare certam fuisse eorum de quomodolibet

futuris prædicationem naturæ iure, & viribus habitam: quinimo, quod ex sui intellectus naturali prædicatione prædixerunt temerè, quæ ignorabant, prædixisse, casu sapè euentum concordasse prædictioni, quemadmodum dum pueri ludentis prædictione par, vel impar numerus forte apparer. August. 4. Confess. c. 3. lib. 7. cap. 6. lib. 12. de Genes. ad liter. cap. 17. & 22. ait: cumque multa prædixerint, mirum non est aliquem ex eis euenisse iuxta adagium illud: *Si multa torquent, modo hoc, modo illud erit*: quod Garrulis, & Melancholicis aptat ob similem rationem Arist. de præsen. per somnium circa med. prædixerunt autem temerè, ne eorum de quibus confulebantur ignorantiam detegerent, diuinique honoribus à populis spoliarentur, cum silentij causas alias præterdere non poterant, forti, & fortunæ euentus diuinitatis affirmationem malentes committere, quam ignorantia sua confessione certo amittere. Accedit oraculis plurimis ambiguis demones, eorumque fatidicos viros sapè fuisse, quibus alterutrum ex oppositis atque significaretur; quorum exempla aliqua celebriora dedimus supra atque alterutro euentu id prædictum populi crederent, cum id argumentum sit clarum ignorantia de vtroque in ita prædicatione, & fallacia diuinationis: de qua Tertull. cap. 22. Apolog. circa finem Theodor. 5. præparat Euang. cap. 10. & lib. 10. de cur. grac. affect. & Aristot. 3. Rhet. cap. 5. circa med. hanc demonum fallendi oraculis suis artem aperuit his verbis. *Dicendum est: non ambigere, nisi consilio ita quisquam faciat, quod faciunt, qui cum nihil habeant facere aut dicere, aliquid tamen edicere simulant: vt in pectore sit, & Empedocles facit, decipit enim circutito, cum crebra sit, ac ita auditores afficiuntur: sius multi cum ambigua oracula dicunt*: Aliamque fallendi similibus vaticinijs artem statim subdit, scilicet res generalius, quam specialius prædicant, quoniam minus est aberrandi periculum: *ideò, inquit, iam in genere, qui vaticinantur dicunt. Dicit enim forte aliquis verum magis in ludo paria, vel imparia dicent, quam quot & magis, quod erit, quam quando: quæ circa Aristophanes non determinant quando*.

3. Denique cum demones elarius, acutiisque nobis, atque indistantius, etiam loco & tempore causarum naturalium concursus, & dispositionem, imo & liberarum habitus, passionis, & inclinationes, ex quibus naturales effectus certitudine physica, & naturali (licet sub conditione, quod Deus eorum exigentia è iure naturæ annuat, atque absoluto suo dominio & potestate non impediatur) fore discantur; liberos autem sapè morali certitudine coniectantur, vt supra dicebamus: plura eiusmodi minori erroris periculo poterit præposcere ac prædicant: imo cum physica, moralive certitudine naturali sola intellectus sui virtute: & sapè ita euenient, sicut prædicantur. Nihil tamen ex eis cum metaphysica certitudine, & cui falsum subesse profus, & absolute nequeat: sicut Deus omnia ea prænouit, prædicantque quæcumque vaticinantur, & ex qua suæ prædicentis, & vaticiniorum constanti semper & vbique certitudine, & infallibilitate suam nobis demonstrat veram diuinitatem. Multa item demones prædicunt, quæ sua naturali potentia facere possunt quare & asserre, atque ita se facturos stauerunt iam, & prædicant, vel ex prædicatione, vt homines decipiant, exequantur: sed ex etiam prædicationes eidem periculo alterius aduersæ dispositionis diuinæ, de qua illis non constat, expositæ sunt; idque demones non ignorant.

4. Secundum caput continet obiectiones ex hominum diuinationibus petitas de quorum animis refertur à S. Th. 1. par. qu. 87. art. 4. ad 2. dixisse August. *habere vim sortis, vt natura sua futura prædicant*. Sicque 12. de Genes. ad liter. cap. 17. circa med. refert Phreneticum quendam mox futuram laminæ mortem, funus, cuiusque comitatum, & viam paulo post futura, quasi iam à se visa narrasse, & c. 22. post med. inuenis stantis, & quasi per iocum, & fatidicorum actiones imitantis vaticinium protulisse cum iis omnibus circumstantiis, quibus fere statim euenit; sed certe verba & sententia illa Augustini non est, in cuiusque saltem operibus non extat teste Ruiz scilicet 10. num. 2. Solum hæc inueniuntur 7. Confessionum c. 6. sub init. *Constat autem hominum habere vim sortis, & multa dicendo diei pleraque ventura nescientibus eis, quid dicerent, se in ea non tacendo incurrentibus*: vt etiam aiebat Aristoteles

les de diuinat. seu praesen. per somnium vulgari illo proloquiossi *sapè iucis, aliud alias iecerit*: est tamen sententia illa Gregorij M. 4. dialog. c. 26. init. dicentis: *ipsa aliquando animarum vis subtilitate sua aliqua praeuidet*, scilicet abique reuelatione, & supernaturali elevatione, à qua eam prauiditionem itam distinguit, & confirmat exemplo moribundi, qui praedixit Romae se per viam Appiam ad B. Sixti Ecclesiam esse processurum: cumque testamentarij id nescientes, nec curantes alio corpus eius efferrè decernerent, ac funus dirigerent, repente mutato Consilio, & via eo illud, sicut praedixerat, deuenerunt: sed in ea sententia ex celsiss. Doct. S. pientissimus merito videtur nostro Ruiz num. 8. maxime, cum praedictio huius cum euentu concordia casualis, & fortuita iudicari potius debeat, sicut, & aliarum, quas ex Augustino retulimus: vt hic, & Aristoteles de similibus generaliter aiebant verbis datis, & ipse Augustinus iterum 12. de Genes. ad liter. cap. 18. sub initio his verbis: *Ego visa ista omnia visis comparo somniantium, sicut enim alijs uando, & hae falsa; aliquando autem vera sunt, se etiam illa omnia plerumque etiam sunt falsa, atque ideo, quia rarissima, quae vera sunt notantur. Accedit: quod haec, & similia, vel per iocum, vel phrenesim, ex eis, quae familiariter ex usu, & circumstantiis acciderent solent, ac moribus di praesertim de se fore coniectantur, & praedicant; ac proinde ita ex usu eueniant; vel tandem licet ex raro contingentibus casus sint, industria, & Angelorum inspirantium, vel demonum suggerentium ac disponentium, quae serio fieri desiderabant euenire naturaliter possunt: maxime, si demoni ita praenuntiari ab illis fecit, vt homines diuinationibus credere faciat, ac Deus in horum penam aliove sine illius industria non impediat.*

5. Denique oppones: homines per somnium, extasim, aut phrenesim, à sensuum usu alienatos futura cognoscere teste Aristotele proxime: ubi è communi sui temporis fama refert quosdam apud Herculis columnas, & Boristhenem diuinare futura: atque somnia nec credenda, nec contemnenda semper esse: sed certe contra Leuit. 19. dicitur. *Non augurabimini, nec obseruabitis somnia*. Et Ecclesiast. 5. *Multas curas sequuntur somnia, nempe inanes*. Et Ecclesiast. 34. *Multos enim errare fecerunt somnia*, de quorum detestatione magna ponderatione ait M. Greg. 4. dial. cap. 48. ante med. quae generaliter de somniis, non à Deo, vel Angelis è Dei voluntate, & imperio immixtis, sed frequentibus, & naturalibus intelligenda sunt. Nam de illis extant plurima credenda in Scriptura: cuiusmodi sunt Patriarchae Iosephi de manipulis, Soleque, Luna, & Strellis: de statua Nabuchodonosor à Daniele explicatum, & tandem dicitur, Ioel. 2. n. 28. *& Senes vestri somnia somniantur*: in Messia aduentu, vt explicuit S. Petrus Actor. 2. Neque Aristot. citato libro de diuinatione per somnia. oppositum docuit: cum eodem libro dixerit, vt supra retulimus: somnia quandoque à Deo immitti: quare ratione horum docuit non esse semper contemnenda. Ex alijs verò somniantium, atque abusu sensuum per phrenesim, aut extasim abstractorum praesentionibus probabile indicium futurorum, maxime circa corporis bonam, vel malam valetudinem, ac proinde eius curationem futuram colligi, & coniecti probabiliter potest, oriuntur enim è corporali corporis dispositione, & inclinatione appetitus, ad quam facilius mouetur dormiens, & ab usu sensuum alienati imaginatiua, cuius vis ad alia obiecta non distrahitur, totaque ad obiectum interiori sensui per naturales intrinsecas causas propositum colligitur. Vnde Medici iure iis valetudinariis somniis attendunt, saepe eiusmodi somnia dormientibus, ac extaticis ab Angelis, siue bonis, siue malis imituntur: aptioribus scilicet, tum ob collectionem virtutum imaginatiua ad obiectum interius representationem, aptioris proinde ad eiusmodi impressiones patientias, teste Aristotele citato libro & Sancto Thoma q. 37. art. 4. ad 2. tum, quia sensibus vrens, seipsum etiam agit, nec solum patitur, vt ab eorum usu alienatus: quare magis impedit motum, & operationem agentis: quare proportionem seruata minoris probabilitatis sunt de liberis futuris, etiam hominum, qui naturalibus inclinationibus, vel ex consuetudine, & habitu, vel aliunde obtemperant, non rationi. Demum iudicarios Astrologos naturales minus certo, maiorque aberrandi periculo effectus altiorum praedicere, quam demones: quia non aequè, atque hi,

causarum naturalium collectionem penetrant, imò vix minorem partem illius: quare circa pluias, ventos, serenitatem, saepe falso praedicunt.

QVÆSTIO VII.

Num propositiones singulares de futuro contingentia determinatam veritatem, vel falsitatem habeant.

PROPOSITIONVM singularium nomine non intelliguntur in re praesenti ab scholasticis propositiones singulares enuntiativae: sic enim propositio quatuor indiuidua, reque existens, singularis est, & quocumque obiecto sit: intelligitur ergo nomine propositionis singularis obiectivae, siue de obiecto singulari: quae acceptione diuidi à logicis in vniuersalem, particularem, indefinitam &c. propositio solet: quare hoc titulo inquiritur de propositionibus de obiecto singulari, contingentia futuro: cui nimirum soli per se, & ratione sui potest contingentia conuenire, & ratione cuius vniuersalibus, & communibus aliarum propositionum obiectis: & quamvis ad rem praesentem Theologicam de diuina nostrorum contingentium futurorum praesentia, & difficultatibus inde subortis componendis, ita vniuersum de veritate propositionum omnium singularium de futuro contingentia disputare necessarium non videatur, tamen valde vtile, & quod doctrinam hactenus traditam de eorundem obiectorum praesentia confirmet: cum enim veritatem formalem determinatam habere eiusmodi propositiones nequeant, nisi eiusmodi futura contingentia futura singularia, quae ita fore enuntiantur, vt erunt, veritatem obiectivam, seu capacitatem, vt veram cognitionem actualem duratione anteriori habitam terminent, habeant: sit, vt ex eorum formali veritate, veritas eiusmodi contingentium obiectivae demonstretur: quae ostensa à Deo praesentia euidens subinde erit: idcirco, licet vniuersalis haec quaestio philosophica sit, hic tamen iure optime à Theologis disputatur.

CERTAMEN I.

Doctorem placita, & pro vera definitionis claritate notata.

1. **E**PICTETI apud Ciceronem lib. de fato longe à medio num. 28. docere: eiusmodi propositiones, nec veras, nec falsas esse: aut, cum id pudet, illud tamen dicunt, quod est impudentius veras esse ex contrariis dispositionibus: sed quia in his enunciatas essent (determinatione) eorum neutrum esse verum: quasi dicant: Petrum eras pugnaturum, vel non pugnaturum, verum quidem esse, vereque dici disiunctivae: aut pugnaturum determinate, vel non pugnaturum determinate, nec verum esse scilicet, nec falsum, nec verè scilicet dici, nec falso, siue eras pugnet siue non pugnet. Quorum fundamentum illud proculdubio fuit: quod alterum ex contradicentibus esse, tempore quousque signato, seu fore necessarium est: cum simul nequeat vtrumque esse pro vlla duratione: esse vero alterum ex illis determinate pro omni, & quavis duratione, eorumque contingentia repugnat id quod ceteris, qui aliter, ac veritas fert, de eiusmodi propositionum veritate, aut falsitate determinata sententias tulerunt, praecipua atque unica extitit causa. Extrema huius sententiae Epicureorum parti consentiunt scholastici nonnulli asserentes: in his propositionibus contradictorijs de futuro contingentia determinato, & singulari, licet ad veritatem